

DE SCHOOL VAN TEEKEN - EN BOUW- KUNDE TE OOSTENDE (I)

Over het Hollands Tijdvak van onze nationale geschiedenis wordt heden ten dage nog steeds met gemengde gevoelens gesproken en geschreven. Toch kunnen we niet ontkennen dat Koning Willem het op vele vlakken goed meende.

Eén van die goede initiatieven was zijn arrest van 13 april 1817 waarbij hij bepaalde dat in elke stad een school moest worden opgericht om jongeren en aanstaande ambachtslui de beginselen van het tekenen en de architectuur bij te brengen. Deze maatregelen kaderden binnen het geheel van meer algemene maatregelen ter verbetering van het onderwijs.

Zo'n instelling kwam er te Oostende in 1820. Het "Byzonder reglement voor de School van Teeken - en Bouwkunde der Stad Oostende" werd op 12 december 1820 "beraad en vastgesteld" in zitting van het Bestuur van de school in kwestie.

Het werd ondertekend door :

- Burgemeester Charles DELMOTTE, voorzitter
- Ed. SERRUYS,
- T. HAMMAN,
- J.B. WILLAERT, Schepenen
- Ph. DE BROCK
- A. LIEBAERT
- & Ch. DE CLEIR, "intekenaren".

In buitengewone zitting van 19 december 1820 keurde de Raad van Regering het reglement goed (1).

X X X

De School bevond zich in een huis Hoek Paulusstraat-Kerkstraat, waar nu het Leander VILAINplein ligt.

De instelling kende een nederig begin met slechts 2 professoren, die elk een jaarlijkse vergoeding van 150 gulden kregen. Beide hadden een assistent die 100 gulden 's jaars verdiende.

De eerste tekenleraar van de "School voor Teeken- & Bouwkunde was de te Oostende wonende Ieperling François BOSSUET (1793-1889), in die tijd werkzaam bij het Zeewezen alhier. BOSSUET, die later een beroemde schilder van vedute en een groot theoreticus van het artistiek perspectief zou worden, verliet Oostende en de school in 1828 om te Brussel carrière te maken. In 1832 werd hij professor aan de Brusselse Academie.

Uit BOSSUET's "Oostendse jaren" (hij woonde op de Groentemarkt), dateren tal van tekeningen der Zaagmolens te Slykens (2), alsook zijn illustraties bij Ignace V.C. DUBAR's "Ostéographie de la Baleine échouée à l'est du port d'Ostende le 4 novembre 1827" (Brussel, LAURENT, 1828). Als professor aan de Oostendse academie gaf BOSSUET onder-richt aan Edouard HAMMAN (°1819) en aan François MUSIN (°1820).

Vóór de stichting van de Oostendse Tekenschool zou BOSSUET er alhier op eigen houtje aan privé-tekenschooltje op nagehouden hebben. Dat lezen we althans in zijn biografie door G. LAGYE in "La Fédération Artistique" van 1883.

De andere professor, tevens dagelijkse bestuurder van de School was de Oostendse veduteschilder Michel VAN CUYCK (1797-1875) over wie we hier en elders al uitgebreid publiceerden (3). Michel VAN CUYCK was op 28 juli 1816 in zijn geboortestad Oostende gevierd geweest als laureaat van de "Afschetsing van 't Gedacht" en als tweede prijswinnaar "naar het plaaster" aan de Academie te Brugge, dit tijdens een "Glorieuse intrede". Hij bleef tot in 1874 onderricht geven in de disciplines "Tekenen naar gipsen & hoofden" en "Tekenen naar ornamenten en torso's".

X X X

In een gids uit 1837 (4) vernemen we de toestand in de school dat jaar :

Bestuur :	G. DUTREMEZ	Karnemelkstraat 26
	M. HAMMAN	Albertusstraat 18
	H. DE CONINCK	Sint-Thomasstraat 1
	D. LANSZWEERT	Kaaistraat 8
	A. LIEBAERT	Sint-Sebastiaanstraat 20
	Ch. DECLEIR	Keizerskaai 5

De Professoren :

a. Tekenen	M. VAN CUYCK	Kerkstraat 21
	A. VAN CUYCK	Weststraat 48
	B. PAVOT	Kerkhofstraat 4
b. architectuur	L. PERSYN	Weststraat 40 bis

In deze gids vernemen we verder ook dat beide VAN CUYCK's & PAVOT ook nog een huisschilderbedrijf hadden. Wat de VAN CUYCK's betreft klopt dat zeker : In de archieven van de SS. PETRUS & PAULUSkerk vonden we kwitanties door VAN CUYCK ondertekend voor uitvoering van schilderwerken in de oude Sint-Pieterskerk.

Een artikel in een Oostends dagblad (5) geeft de indeling van de school ann. 1850-51 weer :

Tekenen :	A. naar antieke gipsen
	B. 1° klas Figuur - Karakterkoppen
	C. 2° klas Groot hoofd
	D. Derde klas Klein hoofd
	E. 4° klas Principes
Architectuur :	A. 1° klas Compositie naar programma
	B. 2° klas naar model
	C. 3° klas naar model
	C. 4° klas naar model

De school telde toen 118 leerlingen.

In het schooljaar 1853-1854 vermeerderde het aantal leerlingen tot 129.

In de gemeenteraadzitting van 28 oktober 1854 werd besloten leerling Grégoire VAN VYAENE een subsidie van 200 Fr. te verlenen om zijn architectuurstudies aan de Antwerpse Academie verder te zetten. (6)

X X X

PRIJSUITDELINGEN

Om de twee jaar werd in de Tekenschool overgegaan tot de plechtige prijsuitdeling. De 15e prijsuitdeling ging door op donderdag 4 september 1851 in de zaal van het genootschap "Willem Tell".

Ziehier de namen der laureaten, zoals we ze vonden in een Oostends dagblad van die tijd (7) :

Architectuur - Compositie	
1° Prijs	BOOMERS Pierre
2° Prijs	VAN DEN BRANDE Jean
Architectuur 1° klasse	
1° Prijs	VALCKE J.
2° Prijs	MUNIE Charles
Architectuur 2° Klasse	
1° Prijs	VAN VYAENE Grégoire
2° Prijs	FOL Edouard

Architectuur Compositie

- 1° Prijs PETYT Auguste
- 2° Prijs VALCKE J.

Architectuur 3° Klasse

- 1° Prijs PERSIN, Prosper
- 2° Prijs WITTEBROODT, Joseph

Architectuur 4° klasse

- 1° Prijs VAN YPER Léopold
- 2° Prijs CARTON Aimé

Tekenen - Gips

- 1° Prijs BOURGOGNIE Pierre
- 2° Prijs STOCK Henri

Tekenen 1° klasse

- 1° Prijs DEMULDER Joseph
- 2° Prijs MERLIERE Michel

Tekenen 2° klasse

- 1° Prijs DE FONSECA Pierre
- 2° Prijs FONTAINE Léopold

Tekenen - Compositie

- 1° Prijs STOCK Henri
- 2° Prijs BOURGOIGNIE Pierre

Tekenen 3° Klasse

- 1° Prijs WILLECOME Eugène
- 2° Prijs DEGRAEVE Eugène

Tekenen 4° klasse

- 1° Prijs PAVOT, Charles
- 2° Prijs MICHE, Jacques

Van de prijsuitreiking op dinsdag 25 september 1860 bleven eveneens enkele gegevens bewaard (8).

De plechtigheid ging door in het Casino, in aanwezigheid van Burgemeester Henri SERRUYS, Schepen JANSSENS, volksvertegenwoordiger Jean VAN ISEGHEM en de directie en leraren van de instelling.

Het Muziekkorps van de Burgerwacht, gedirigeerd door WARLANDT bracht enkele nummers ten beste en daarna hield Burgemeester SERRUYS zijn toespraak. Vervolgens was het de beurt aan Henri DE CONINCK om de gang van zaken in de school uit de doeken te doen. De prijzen gingen dat jaar naar :

Architectuur - Compositie

- 1° Prijs Pierre LIEVENS
- 2° Prijs Charles VAN DEN BRANDE

Architectuur 1° Klas

- 1° Prijs Hypolite LAMBRACHTSEN
- 2° Prijs Eugène CARETTE

Architectuur 2° Klas

- 1° Prijs Emile DECHAENE
- 2° Prijs Jean SENGIERS

Architectuur 3° Klas

- 1° Prijs Edouard GOETGHEBEUR
- 2° Prijs Joseph CORNELIS

Tekenen 1° Klas

- 1° Prijs Henri MICHAUD
- 2° Prijs Edouard PIERS

Tekenen 2° Klas

- 1° Prijs Pierre DEMOOR
- 2° Prijs Maurice DEWAELE

Tekenen 3° Klas

- 1° Prijs Adolphe VLAEMINCK
- 2° Prijs Edouard DEGELS

Tekenen 4° Klas

- 1° Prijs Guillaume BOURGOIGNIE
- 2° Prijs Charles DE CLERCQ

X X X

De "Provincialen Wegwyzer van Westvlaenderen ... voor het schrikkeljaer 1856" (Brugge, C. DE MOOR) geeft op p. 157 het volgende op betreffende de Oostendse Teekenschool :

ACADEMIE

VAN BOUW - EN TEEKENKUNDE
(129 LEERLINGEN)

Voorzitter H. SERRUYS

Ondervoorzitter P. DE BREYNE

Leden : H. DE CONINCK

A. LIEBAERT

L. HUYGHE

L. VERHAEGHE

A. MAC LEOD

J.B. VALCKE

SADOINE

D. LANSZWEERT

Secretaris : E. DE BROUWER

Professors : architectuur : L. PERSYN & DIERYCKX

plaester : M. VAN CUYCK

figure : A. VAN CUYCK - C. PAVOT

Volgens de "Provinciale Wegwyzer ... voor het schrikkeljaer 1860" (Brugge, C. DE MOOR), bleek de toestand dat jaar nagenoeg onveranderd. Alleen de namen van MAC LEOD & SADOINE vonden we niet meer terug bij de leden van het bestuur.

Blijkens de "Provincialen Wegwijzer ... voor het schrikkeljaer 1864" was de toestand anno 1864 deze van 1860, behalve het wegvallen van PERSYN als professor architectuur.

In de "Wegwijzer" van 1865 zien we dan de naam van Gregoire VAN VIAENE in de plaats.

De Oostendse "Teekenschool" bleef zo bestaan tot in 1867. Ondertussen was er een hervormingsbeweging op gang gekomen in het industriëel onderwijs, en deze gaf van 1860 af het ontstaan aan een hele reeks "Ecoles Industrielles". In de Oostendse Gemeenteraad werd al in 1859 over de opportuniteit van een "Ecole Industrielle" ofte "Nijverheidsschool" gesproken, in de plaats van de bestaande "Teekenschool". De Oostendse "Ecole Industrielle" kwam er echter pas in 1867. Maar daarover later meer in een volgende bijdrage.

Vermelden we nog dat in de verzamelingen van "De Plate" een attestmedaille berust met volgende opschriften :

ECOLE D'ARCHITECTURE ET DE DESSIN

OSTENDE

1835

CLASSE D'ARCHITECTURE D'APRES MODELE DE 1° RANG

ACCESSIT A MR. THS L. DIERICKX

Norbert HOSTYN

Nota's :

1. Byzonder reglement voor de School van Teeken- en Bouwkunde der Stad Oostende ..., Oostende, 1820 (gedrukt bij T. VERMEIRSCH).
(wordt in volgend nummer integraal gepubliceerd)
2. A. VERBOUWE, Iconografie van het arrondissement Oostende, Brussel, s.d., nrs. 24-26.
3. N. HOSTYN, De Oostendse Kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK, in Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CXVI, 1979, 1-2.
4. Guide de la Ville d'Ostende, Oostende (T. VERMEIRSCH), 1837.
5. Ecole d'architecture et de dessin, in La Flandre Maritime, 2, 168, 8 november 1851, p. 4.
6. Rapport sur l'administration et la situation des affaires de la Ville d'Ostende ..., in La Feuille d'Ostende, 37, 3.791, 18 maart 1855.
7. Distribution des prix à l'école d'Architecture et dessin à Ostende, in La Flandre Maritime, 2, 150, zaterdag 6 september 1851, p. 2.
8. Phare d'Ostende, 4, 77, 26 september 1860, p. 2-3.

DE OOSTENDSE DICHTER AUGUST VANHOUTTE GEBLOEMLEESD

Uitgeverij "Heideland", gevestigd te Hasselt, heeft reeds vele, verdienstelijke dichters, bekende maar ook veel minder gereputeerde, voorgesteld aan een ruimer publiek in haar voortreffelijke reeks "Poëtisch Erfdeel der Nederlanden". In 1979 viel de literaire nalatenschap van de thans vergeten Oostendse poëet August Vanhoutte (1889-1936) de eer te beurt, onder de titel "De macht der leegte" en als nummer 104 in de serie, verzameld en ingeleid te worden door de letterkundige Willy Spillebeen, met een rake en korte typering van Vanhoutes betekenis door de samensteller (blz. 5-9), een selecte bloemlezing uit het oeuvre van de dichter (blz. 10-74) en een bibliografie (blz. 75). August Vanhoutte die wegens een zwakke gezondheid zijn onderwijzersambt te Oostende had opgegeven, stierf in 1936, in de leeftijd van 47 jaar. Tijdens zijn leven verscheen slechts één dichtbundel, nl. "Hart en Geest" (1933). Als postume publikaties noteren wij "Nagelaten gedichten" uit 1937 en "De verwarde kalender" (1938). Hij schreef gedragen, klassieke poëzie, meestal sonnetten. Willy Spillebeen karakteriseert en vat zijn indrukken als volgt samen : "(...) Een groot dichter was Vanhoutte niet, daarvoor miste hij stijlqualiteiten, vormkracht, een flitsende zeggings, een beeldend vermogen en de kracht tot het lapidaire, onvergetelijke vers. Wél was hij een voornaam, evenwichtig, sereen dichter (...) Zijn poëzie is dan ook bezonnen, wijs en redelijk". De kostprijs van dit boekje bedraagt slechts 90 F. In het tweede luik van zijn memoires, "Waar plant ik mijn ezel ?", naar mijn smaak ook het interessantste deel, evocert Karel Jonckheere de figuur van August Vanhoutte, "(...) de vreemdste verschijning onder de Oostendse letterkundigen", en dist een aantal anecdoten over hem op (blz. 87-90).

Emiel SMISSAERT

NECROLOGIE

Gedurende de zomermaanden ontvielen ons nog 2 trouwe leden, nl. Mevr. Gh. MONSWEIER-RIFLART en de Heer A. PARMENTIER. Wij bieden de familie in van "De Plate" onze oprechte blijk van rouwbetuiging aan.

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter